

KLUBOVÁ PUTNA

Večer se sci-fi — prosinec + úvodník

Vážení čtenáři, vítáme vás tímto jménem celé redakční rady ve 2. ročníku našeho fanzinu a doufáme, že budeme i nadále spolupracovat tak, aby mezi námi vznikalo co nejméně třecích ploch. Doufáme také, že jste si nás za první rok naší existence – i přes drobné nedostatky, týkající se zejména zpoždění několika posledních čísel – náležitě oblíbili, a že nám zůstanete věrní i nadále. Nyní pár slov k prosincové schůzce.

Ve středu 9. 12. 1998 proběhl další večer se sci-fi. Sešli jsme se v oslabené sestavě, neboť chyběl jtp. ZdraMB nám řekl něco o Draconu, ale jinak se celý večer nesl střídavě ve znamení počítačů a databáze SF. Zdeněk nás seznámil blíže se svou databází a pak jsme se bavili o úplnosti a věrohodnosti některých údajů. Některé knihy byly do databáze zaneseny v době, kdy ještě neexistoval český překlad, a jsou tam tedy uvedeny pouze české překlady názvů. Mezitím však vyšel český překlad knihy a překladatel přeložil název jinak – výsledkem je to, že jedna kniha může být v databázi uvedena dvakrát, pokaždé s jiným českým názvem. Večer, byť předvánoční, tedy proběhl vlastně v pracovním duchu.

A nyní něco k obsahu tohoto čísla a vlastně i celého 2. ročníku. Jak už jste se dozvěděli z úvodníku minulého čísla, tento rok jsme se rozhodli poněkud snížit rozsah při zachování měsíční periodicity. Zkušenosti z minulého ročníku ukázaly, že na sestavení obsáhlejšího časopisu se nedostává zejména času, který redakční rada uždibuje ze svého volna. Nicméně měsíční periodicitu má tu výhodu, že může poměrně rychle reagovat na různé události a informovat o těch nadcházejících. České fanziny se navíc začínají profilovat a nacházet si svou parketu, ve které jsou nejsilnější. Putna, tíhnoucí spíše ke sci-fi a orientující se celosvětově, je myslím dobrým zdrojem informací o literatuře, vědě a technice. Literární část navíc přináší zajímavá díla českých i zahraničních autorů, která by jinak mohla zůstat nepovšimnuta. Lehce monotematicky zaměřená čísla zase nabízejí co nejucelenější soubor o tématu měsíce.

Snad nám fakt, že 13. Putna vychází 13. ledna, nezlomí vaz, k čemuž nám dopomáhej, kdo můžeš. Děkujeme.

A nyní pár slov ke 13. číslu: trocha poezie.

-jtp- & ZT

CKČ — další kolo

Tak nám začalo porotcování dalšího ročníku CKČ (Ceny Karla Čapka – literární soutěže amatérských prací žánru SF). Pravidelní čtenáři Putny se o této soutěži mohli něco málo dozvědět z mých polemik s jejím koordinátorem Michaelem Broncem. Protože jsem nakonec od všech svých návrhů ustoupil a nechal vše zcela v rukou páně Broncových, nehodlám se zde již dále vyjadřovat ke způsobu hodnocení ani k výběru porotců. Co si však nemůžu odpustit, je důtka s výstrahou, kterou tímto uděluji výše jmenovanému. M. Bronce si totiž – přes mé sou-

stavné připomínání a četné intervence při různých příležitostech – nedokázal zapamatovat jméno našeho klubu. Ač jsem to již mnohokrát zdůrazňoval, stále nás v seznamu uvádí jako „Klub Trosky Mladá Boleslav.“ Nuže, naposledy, náš klub se jmenuje „Klub J. M. Trosky Mladá Boleslav“ a ony dvě iniciály považujeme za velmi důležité. Pokud si koordinátor CKČ nebude schopen tento drobný rozdíl zapamatovat ani po tomto upozornění, odmítám se nadále účastnit jakýchkoli aktivit spojených se soutěží o Cenu Karla Čapka.

-jtp-

Vrána

Ervín Chrt

(E. A. Poeovi)

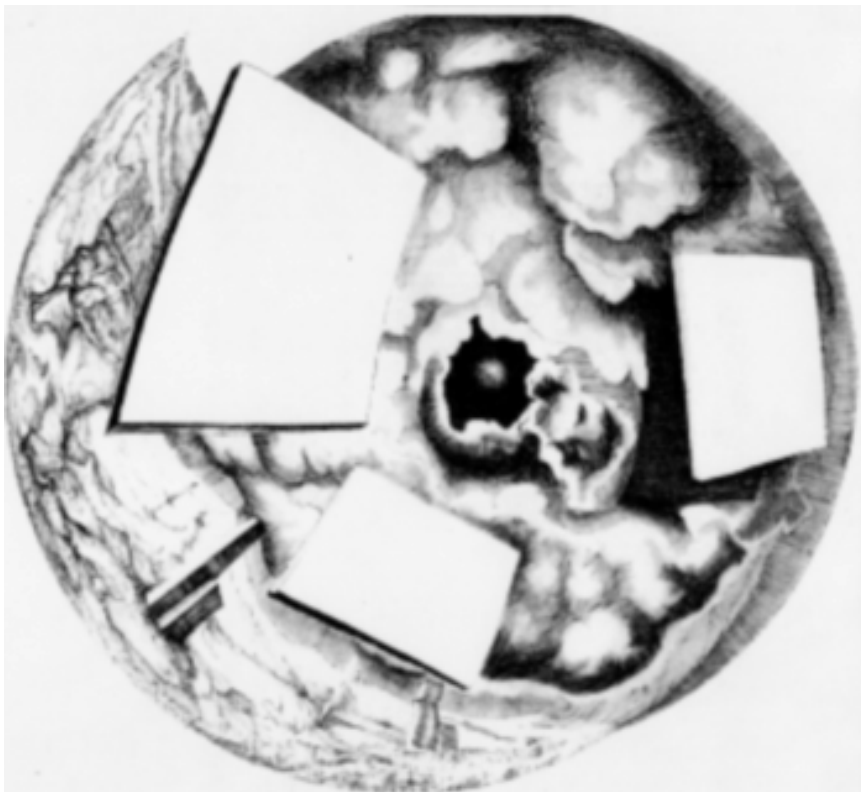
Jitřenka se nebem brala
a noc zimní skomírala,
však k úsvitu ještě času
scházelo dost, staré báje
ožily tu a kdo rád je
poslouchá, tak jejich hlasu
neodolá, v něm se skrývá
totiž kouzlo. Příběh celý
vypovím vám, jen ten zbývá
po noci, za níž snad měly
svatbu vichry, které vanou
ze severu. Já jsem stála
u okna a sledovala
tváře mraků, z kterých kanou
jako slzy k zemi v noci
slova příběhů, jenž mají
místo v knihách zašlých, zdají
se však v snech, kdy není moci,
jež by duši probuzení
mohla přinést z kouzla snění.
Já jsem dále pohlížela
mrakům do tváře, vždyť chtěla
jsem se před hrůzou skrýt spaní.
Snad jsem oči své znaveně
přivřela přec, tu na stěně
náhle stopa zjevila se
pařátu, pak zas a zase.
Kdo to vstoupil? Zavírala
vždyť jsem okna, řetěz dala
na ně, nemám ani zdání,
jak se mohla nepozvána
černá vplížít dovnitř vrána.
Černý zobák, černé peří,
není bran a není dveří,
co by mohly přízrak z pekla
zastavit, po křídlech tekla
černá krev, když kapka padla
na slaměnku, tak rozpadla
květina se, skomíraly
větry, co dřív tolik řvaly
za okny. Jen ticho leží
nad krajem a uhnout stěží
pohledem lze, znenadání
krákot do srdce se vplíží,

černé oči dále shlíží

na mne a nyní již ani
smrt mi hrůzu nenahání,

jen se bojím, že v propasti
pekelné by skrz pláč lidí
zněl ten krákol, stále vidí
moje oči vránu, strasti
neznám horší. Děla vrána:
„Já jsem vešla, když do rána
ještě pár chvil schází, slova
má se budou vracet znova
vždy, když oči zavřeš zase
hrůza vzbudí tě v mém hlase.
Neunikneš více strachu,
klidný spánek dál ti není
souzený, než světlo denní
přijde, můžeš hledat v prachu,
jenž příběhy dávné skrývá
v knihách zašlých, o čem zbývá
na věky snít, oči svoje
zavřela jsi a že spala
mysl tvá, tak tím mi dala
moc nad tebou, moje, moje
je už navždy duše tvoje,
moje, moje!

©1998 Ervín Chrt

Ilustrace ©1996 František Králík

Vlkodlači

Stáňa Kučová

Šest vlkodlaků vpředu
A vzadu šest jich jest
Tak každou sudou středu
K vampýrovi je vedu
Kde asfodel má kvést
Nít z msty a pomluv předu
Síť z pavučin a medu
Odřít si nedovedu
Lež za lži v těsném sledu
Zalézá za pelest
Zaplétám lesklou lest
Černé krystalky ledu
Rozpouštím na protest
Zlým lžím chci dodat jedu
A sloky veršů plést

©1998 Stáňa Kučová

Vodní víla

Roman Kos

Pij, brachu, rumu dost,
Když racek s kormoránem
Bílí jak sloní kost
Vznáší se rudým ránem.
Na křídlech rozpjatých
Shlížejí v sivé moře.
Chechot se mění v smích,
Smutek se mění v hoře.
Pij, brachu, rumu dost,
Suchary lezou krkem,
V žaludku nevolnost,
jak když krk škádlíš brkem.
Tu leze na stěžeň
Rek rusý v zlaté zbroji,
Čeká snad krutou žeň,
Kde zem se s nebem pojí.
Pij, brachu, rumu dost,
Dopřej si správnou míru,
Ať ztupíš slepou zlost,
Jež bouří v divém víru.
Plujeme do neznáma,
Hladoví, mrtví zpola.
Naše loď míří sama
V místa, kam cos ji volá.
Pij, brachu, rumu dost.

©1998 Roman Kos

KNÍŽNÍ PUTNA

Geralt v pozadí

Ciri prošla pubertou a nebylo to bez úhony. Její účast v loupežnické bandě jí mohla být osudnou. To, že přežila do konce předposledního dílu ságy, je celkem očekávané, a proto doufám, že touto informací nenaštvu zbývající potenciální čtenáře. Stejně jako minule, i zde jí je věnována podstatná část knihy. I když místy přímo nevystupuje, je přítomna alespoň jako osoba, o které se mluví nebo na kterou se někdo (nebo něco) chystá.

Knihou se vinou dva časově posunutá děje, které do sebe postupně zapadají, aby nakonec vytvořily celistvý obraz událostí. Autor je schopen udržet jazyk za zuby a dávkoval informace za pomoci laboratorních vážek, takže příběh je rozumně vyvážen a plyne k závěru bez větších šokbrntnutí. Autor zvládá choreografii a logistiku postav, dovede je přemísťovat účelně a bez zbytečných průtahů.

Ted, když se nad tím s odstupem času zamyslím, uvědomuji si, že míra humoru a ironie postupně slábne, takže příběh je čím dál vážnější. Hrdinové se sice občas trápí pochybami, nakonec však vždy s odhodláním vyrazí dál. A že je vždycky nečeká procházka růžovým parkem, to si můžete být jisti.

Andrzej Sapkowski: Wieża jaskółki. Obálka: Bogusław Polch. superNOVA, Warszawa, 1997, 428 str., brož., 30 zł.

Autor jako by se snažil čtenáři dokázat, že mu na jeho duchovních dětech zase tak moc nezáleží. Tím, že k nim zaujal odtažitější postoj, si uvolnil ruce k rozehrání epického příběhu, který nemusí nevyhnutelně končit dobře. Dřívější Sapkowski podobné tragické momenty zjemňoval humorem, ten dnešní je naopak nechává dopad na čtenářovu hlavu v plné síle. Například Yennefer dostala v tomto dílu pouze epizodní roli a lépe nepadli ani další postavy známé od samých začátků Geraltova literárního života. Ani Geralt samotný už není co býval. Už dávno to není chladný zabiják bez kouska hlubšího citu. Člověk až dostává strach, jestli nám vůbec vydrží do konce celého příběhu. Můj osobní tip je, že ano, ovšem jen pokud si ho bude autor šetřit a nebude ho vystavovat náročnějším zkouškám.

Pokud jde o můj celkový dojem z četby, ten je možno označit za celkem pozitivní. Autor dokazuje, že umí napsat i drsně patetický příběh, který je – na rozdíl od praotce Tolkiena – pevněji zasazen do reálií našeho známého světa, a tím i věrohodnější. Doufejme, že závěrečný díl se nezvrtně nežádoucím směrem a že dovede příběh k důstojnému konci.

-jtp-

Mladý Kedrigern a první kouzlo

Další, chronologicky první, příběh budoucího mistra odekínadel. Do chvíle, kdy mu loupežníci zabijí jeho adoptivní rodiče, kdy netuší že se bude jmenovat Kedrigern, kdy zná kouzla jenom z doslechu, nás zavádí John Morressy. Můžeme zde sledovat, jak se utvářely Kedrigernovy názory na svět i jeho čarodějnické začátky.

P
0013

Přestože se mi tento díl zdá slabší nežli předchozí, stojí za přečtení.

John Morressy: Mladý Kedrigern a první kouzlo. Překlad: Petr Caha, obálka: Zdeňka Boušková, vydal Polaris 1998, 216 str. 129 Kč.

ŠeS

Sladké (místy) o životě mýty

Po dlouhé době další díl Mýtické série Roberta Asprina. Na Velký Skeeve čelí zatím největšímu nebezpečí a největšímu pokušení. Ženy, víno, zpěv, ale nebojte se, Skeeve nebude zpívat. Sotva M.Y.T.H. Inc. ukončil válku, dostane Skeeve ultimatum. Buď si vezme královnu Bolehlavu a budou vládnout království společně, nebo ona abdikuje v jeho prospěch a nechá mu celé království na krku. Prekérní situace. Jak to dopadne si už přečtěte sami, jen vám prozradím, že cestovat mezi dimenzemi bez cizí pomoci se Skeeve ani tentokrát nenaučí.

Robert Asprin: Sladké (místy) o životě mýty. Překlad: Dr. Pavel Vohlídka, vydal Perseus 1998, 177 str., 99 Kč.

ŠeS

Nové knihy v Putně

William Gibson:	Základna 8, Vypálit chrom,	Návrat,	1998, 50,- Kč 1998, 168,- Kč
Pavel Houser:	Lunarys,	Eurox & Nová vlna,	1998, 149,- Kč
Ondřej Neff:	Tma,	Milénium,	1998, 199,- Kč

ZE SVĚTA VĚDY A TECHNIKY

Stručně

Chirurgie na dálku

Jak vývoj ukazuje, věk chirurgie se skalpelem v ruce zvolna, ale jistě končí. Příčinnou není pokrok ve farmacii ani platové požadavky lékařů. Operace se prostě dostávají na do stádia, kdy je už lidská ruka není schopna zvládnout. Nyní přicházejí na řadu dálkově ovládané manipulátory s čím dál tím větším podílem počítače na řízení nástrojů. Zatím jsou to například operace srdce ve Francii. Brzy však budou následovat operace cév, nervů a mozku. Naděje na špičkové operátorské výkony i v těch nejzapatlejších končinách jsou však na dlouhou dobu

marné. Spíše lze očekávat specializovaná zařízení zaměřená na náročné operace.

Záznamník vzpomínek

Tak by se také mohl nazývat nerv vagus. Bylo totiž zjištěno, že je-li stimulován krátce po přečtení textu, je úspěšnost zapamatování o 36% lepší.

Centrum barevného vnímání

Se nachází v dolní části zadního mozku. Zjistili to prý vědci z Massachusettské všeobecné nemocnice.

ŠeS

Mimo pozornost

Když 26. října odstartoval raketoplán Discovery, pozornost médií se soustředila na Johna Glenna, a tak start sondy Deep Space zůstal téměř nepovšimnut. Zatímco 77-letý Glenn je slavný zdravím kypící stařík (jednou tam budeme létat všichni), Deep Space je sonda prošpikovaná unikátními technologiemi, které mohou posunout lety do vesmíru o významný krok kupředu. (K čemu nám to je? Zase nějaký hračky za spoustu peněz!)

Nechme nyní gerontology a ostatní specialisty v klidu zpracovat výsledky, a přibližme si sondu. Novinkou je již pohon iontovými motory. Ionty xenonu urychlené elektrostatickým polem vylétají rychlostí asi 100 tisíc kilometrů za hodinu. Přestože motor má sílu pouze asi jako váš dech, dokáže půl tuny těžkou sondu urychlit každý den o dvacet až třicet kilometrů v hodině až na asi 13 000 kilometrů za hodinu, to celé po dobu několika měsíců a s pouhými 82 kg xenonu. Další novinkou je navádění sondy. Deep

Space se totiž bude navádět sama bez pomoci ze Země. Slouží k tomu miniaturní kamera a palubní počítač se zaznamenanými drahami planetek a polohami hvězd, z nichž vypočte polohu sondy a provede korekci. Odpadnou tak prodlevy, které doposud znemožňovaly přesné řízení sond ve velkých vzdálenostech. Kamera s integrovaným infračerveným a ultrafialovým spektrometrem, což je další novinka neslouží samozřejmě pouze k navigaci, ale především pro získání snímků a minerálního složení pozorovaných objektů. energii dodávají sluneční panely nové konstrukce o výkonu 2.500 Wattů. A kam má namířeno? Na své tříleté pouti nejprve navštíví planetku 1992 KD přibližně ve vzdále-

nosti Marsu. Půjde-li vše dobře, proletí i kolem dvou komet.

Nejsou tedy daleko sondy, které křížují samostatně sluneční soustavou, přistávají i startují na planetách a posílají zprávy ze svých cest. Mezhvězdné lety však zřejmě budou muset počkat. Pokud totiž sonda nedosáhne významného zlomku rychlosti světla, je velká pravděpodobnost, že později vyvinutá sonda s lepším pohonem a lepším vybavením dorazí k cíli dříve a samozřejmě získá aktuálnější poznatky.

Poznámka: Výroky v závorkách nejsou mými názory, ale jsou odposlechnuty při různých příležitostech.

ŠeS

A. C. Clarka štve předčasné milénium

Arthur C. Clarke je tak nakvašený na lidi, kteří označují tento rok za konec tisíciletí, že vydal veřejné prohlášení, aby vše uvedl na pravou míru.

„Protože západní kalendář začíná rokem 1, a ne rokem 0, 21. století a 3. tisíciletí začnou až 1. ledna 2001,“ prohlásil Clarke, který stále sídlí v Colombu na Srí Lance.

„I když někteří lidé to velmi těžce chápou, existuje velmi prostá analogie, která musí být jasná úplně všem. Pokud by stupnice na váze vašeho prodavače začínala 1 místo 0, potěšilo by

vás, kdyby onen obchodník prohlásil, že vám prodal 10 kg čaje?“ ptá se Clarke.

„A zcela stejně se to má s časem. 1. ledna 2000 uplyne z tohoto století 99 let; budeme si muset počkat až do 31. prosince, chceme-li se dočkat celé stovky.“

Clarke řekl, že fyziologický efekt tří nul a problémy s počítači v roce 2000 jsou příliš významné, aby je bylo možno přehlížet. „Takže všichni začnou slavit o půlnoci 31. prosince 1999,“ uzavírá Clarke a dodává, že rok 2000 bude rokem století a 2001 rokem tisíciletí.

-jtp- podle CNN News 7. ledna 1999

Objeven vir způsobující rakovinu

Tým amerických státních a univerzitních vědců věří, že objevil virus zodpovědný za rakovinné nádory v atlantickém lososovi.

Vědci z Cornellovy univerzity mají za to, že vir, který napadá vzduchové měchýře lososů, by neměl být hrozbou pro lidské zdraví, mohl by však zdevastovat populaci atlantických lososů.

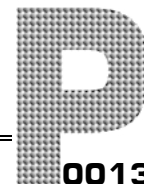
Rakovina s podobnými symptomy byla zaznamenána mezi průmyslově chovanými lososy ve Skotsku v roce 1978, kdy ještě nebyly známy moderní metody zkoumání genů. Tehdy skotští vědci oznámili, že při zkoumání nádorů lososů pomocí mikroskopu zahlédli „částice podobné virům.“ Až dosud se tato nemoc mezi atlantickými lososy chovanými v USA neobjevovala.

„Zatím nevíme, jak je vir přenášen z jedné ryby na druhou,“ řekl James W. Casey, profesor veterinární mikrobiologie a imunologie z Cornellovy univerzity. „Může k tomu docházet takzvaným vertikálním přenosem při reprodukci

– v mlíči a v jikrách třoucích se lososů; nebo možná horizontálním přenosem, při kterém vir vniká do těla kůží nebo žábami ve vodě, kterou tráví nebo v jídle, které přijímají.

Podle slov Paula R. Browsera, patologa z Cornellovy univerzity, nepředstavuje tento virus žádné nebezpečí pro člověka. „Nemáme vůbec žádný důkaz, že by virus napadal i lidi. Tato infekce je však vážným problémem pro atlantické lososy. I když nádory jsou vážné, vypadá to, že samotná virová infekce snižuje jejich vitalitu a reprodukční schopnosti.“

Virus vyvolává pomalu se rozvíjející nádory na vzduchových měchýřích, kterým může trvat až dva roky, než dorostou do závažné velikosti, řekl Browser. Ve chvíli, kdy je tento nádor patrný, protože dojde k vyboulení na boku ryby, je živočich již na pokraji smrti. Časnějším příznakem tohoto nádoru může být krvácení z ploutví.

Vědci z Cornellovy univerzity věří, že poté, co úspěšně objevili původce, dokážou rychle vypracovat diagnostické postupy pro odhalování této nemoci. Pokud budou moci být rutinně používány v chovných sádkách lososů, mohou odhalit a odstranit nemocné ryby dříve, než se nákaza rozšíří i na ostatní.

„Z dlouhodobého pohledu bude tato rybí nákaza vynikajícím modelem ke studiu procesu tumorogeneze. Umožní získat informace užitečné k prevenci všech druhů rakoviny, ať lidských nebo zvířecích,“ řekl Casey.

-jtp- podle CNN News 29. prosince 1998

Obsah

Večer se sci-fi – prosinec + úvodník	1
CKČ – další kolo	1
Ervín CHRT: Vrána	2
Stáňa KUČOVÁ: Vlkodlačí.....	4
Roman KOS: Vodní víla	4
Andrzej Sapkowski: Wieża Jaskółki	5
John Morressy: Mladý Kedrigern a první kouzlo.....	5
Robert Asprin: Sladké (místy) o životě mýty.....	6
Nové knihy v Putně.....	6
Stručně	6
Mimo pozornost.....	6
A. C. Clarka štvě předčasné milénium	7
Objeven vir způsobující rakovinu	7

Putna / 1. číslo / 1999 / 13. celkem

Vydává: klub J. M. Trosky Mladá Boleslav pro své členy a příznivce.

Vychází: každou 2. středu v měsíci.

Náklad: několik málo výtisků.

Toto číslo vyšlo: 13. 1. 1999.

Uzávěrka příštího čísla: 3. 2. 1999.

©1999 SF klub J. M. Trosky MB

Zpracovalo: DTP studio PES

Redakční rada:

prezident: Jiří T. Pelech
viceprezident: Zdeněk Töpfer
sekretář: Zdeněk Randa
technik: Slavoj Ševců

Adresa: Zdeněk Töpfer, V Rokli 154
293 01 Mladá Boleslav

emajl: putna@vecnost.cz

Internet: http://putna.vecnost.cz